

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КІНЕМАТОГРАФА XX ст.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ. 11 (12) КЛАС

Програма курсу «Історія українського кінематографа XX ст.» складена відповідно до цілей, вимог і змісту навчання історії у школі, визначених Державним стандартом освіти (освітня галузь «Суспільствознавство»), та з урахуванням вимог до профільної школи і орієнтована на профільні класи загальноосвітніх шкіл суспільно-гуманітарного та художньо-естетичного спрямування.

Зміст навчального матеріалу побудований на основі синтезу хронологічного і культурологічного підходів, що уможлиблює відтворення процесу становлення й розвитку вітчизняного кінематографа як складової генези української та світової культури цього періоду, визначення його ролі й місця у світовій скарбниці кіномистецтва. За цією програмою учитель може реалізувати такий підхід шляхом синхроністичного вивчення й узгодження матеріалу відповідних тем пропонованого курсу і курсів вітчизняної та всесвітньої історії, виходячи із можливостей міжкурсових зв'язків. При плануванні навчального процесу педагог може сам визначити оптимальну для конкретної педагогічної ситуації послідовність розгляду окремих тем і сюжетів. Вивчення подій, явищ, історичних постатей у кожній темі передбачає широке залучення учнів до самостійної пізнавальної діяльності, зокрема з елементами дослідження.

Програмою передбачено поглиблене вивчення більшості тем порівняно з рівнем програми за стандартом, посилено проблемний характер викладу як основу формування гуманітарного світогляду учнів відповідних профілів навчання.

Цей курс може бути корисний учням, які свою подальшу діяльність пов'язують з історією, літературою, філософією, мистецтвознавством та іншими художньо-естетичними спеціальностями, а також для всіх тих, хто прагне культурного самовдосконалення, розвитку власних моральних та естетичних цінностей. Хоча курс «Історія українського кінематографа XX ст.» учитель може пропонувати для вивчення учням будь-якого класу профільної школи, ми рекомендуємо починати його вивчення у II семестрі одинадцятого або в I семестрі дванадцятого класу. Це пояснюється готовністю учнів до сприйняття специфічної інформації, здатністю їх зосередитися на пошуково-дослідницькій діяльності, яка є необхідною умовою успішної реалізації визначених програмою завдань і пов'язана з певними особливостями пропонованого курсу та його методичним забезпеченням. Зміст навчального ма-

теріалу побудовано з урахуванням можливості опрацювання його із застосуванням інтерактивних технологій навчання, використанням міжпредметних зв'язків; залученням учнів до самостійної пізнавальної діяльності, зокрема з елементами дослідження. Передбачено також використання технічних засобів навчання для перегляду матеріалів кінофондів з метою формування у школярів умінь висловлювати власні оцінні судження.

Пропонована програма дає можливість учителю самостійно варіювати матеріал, творчо підходити до організації навчання, що забезпечує створення атмосфери зацікавленості, спільного пошуку шляхів розв'язання навчальної проблеми.

Актуальність курсу визначається насамперед необхідністю формування у старшокласників цілісного уявлення про історію українського кінематографа XX ст. та його роль у розвитку національної й світової культури. Крім того, озброєння учнів знаннями з історії та історії кіно дасть їм можливість формувати і вдосконалювати естетичні смаки й уподобання, оцінювати фільми з естетичних позицій, допоможе орієнтуватися у кіномистецтві як специфічному засобі відображення дійсності.

Мета курсу: створити умови для опанування учнями сукупності знань з історії українського кінематографа XX ст., усвідомлення його ролі у розвитку національної та світової культури; сприяти розвитку в них здатності до самостійного аналізу творів кіномистецтва, засвоєнню критеріїв художності, зростанню їх інтелектуального та культурного рівня.

Завдання курсу:

1) ознайомити учнів 11(12) класу з історією українського кінематографа у XX столітті в контексті вивчення політичних, соціально-культурних процесів в Україні у відповідний період;

2) сприяти формуванню у школярів моральних цінностей та естетичних смаків і уподобань, дати їм знання й розуміння мистецтва кінематографа, виховувати культуру його сприйняття;

3) розвивати в учнів навички самостійної пошуково-дослідницької роботи, здатність до аналізу, синтезу, критичного мислення та рефлексії, узагальнення навчального матеріалу, вміння спілкуватися, дискутувати, обстоювати свої думки і погляди;

4) пробудити у старшокласників інтерес до кіномистецтва як специфічного засобу відображення дійсності, однієї з вагомих складових української культури.

Основними компонентами програми є: зміст навчального матеріалу з історії українського кінематографа і перелік державних вимог до рівня профільної підготовки учнів, на який учитель орієнтується під час вивчення конкретних тем окремих курсів. Зміст навчальної програми містить перелік інформаційних питань, що мають бути опрацьовані учнями під час вивчення розділів. Ці питання розподілені відповідно до окремих тем, хоча цей розділ може бути змінений учителем. Запропонований навчальний матеріал має бути обов'язково засвоєний учнями на різних рівнях навчальних досягнень, залежно від індивідуального розвитку пізнавальних можливостей кожного учня.

Державні вимоги до рівня профільної підготовки учнів, представлені у програмі, сформульовані відповідно до діяльнісного і компетентнісного підходів. До кожної теми подано два переліки умінь і навичок, які мають набути учні під час її вивчення. Перший перелік складають основні історико-предметні (хронологічні, просторові, інформаційні, мовленнєві, логічні та аксіологічні) уміння і навички учнів відповідно до їхніх вікових та пізнавальних можливостей, які поступово ускладнюються й поглиблюються. Другий перелік складають більш складні, комбіновані, інтегровані уміння, навички та емоційно-ціннісні орієнтації й ставлення учнів, що разом складають їхню предметну історичну компетентність. Без опанування учнями першої групи

умінь неможливе набуття ними відповідної компетентності. Систематичне та послідовне формування перелічених знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій забезпечує розвиток в учнів відповідних предметних компетентностей з історії і є основою для набуття ними ключових компетентностей.

Зміст курсу

Вступ.

Розділ 1. Виникнення та перші роки українського кінематографа (1900—1920).

Розділ 2. Розвиток українського кіномистецтва у 20—40-х рр. XX ст.

Розділ 3. Український кінематограф у період сталінізму та «хрущовської відлиги».

Розділ 4. Діяльність українських кінематографістів у 70—80-х роках минулого століття.

Розділ 5. Кіноіндустрія в незалежній Україні.

За навчальним планом загальна кількість годин, відведених на вивчення курсу — 35 (1 година на тиждень). Навчальний матеріал кожного розділу в програмі розподілений на теми, для кожної з яких визначені орієнтовні часові межі. Кожну тему завершує урок узагальнення, на який виділено окрему годину (5 уроків на рік). Запропонована кількість годин на вивчення кожного розділу є орієнтовною і може бути змінена вчителем на власний розсуд. Крім того, 1 годину виділено на урок узагальнення всього курсу. Передбачено також 1 резервну годину.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПРОГРАМИ

(35 год)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	2
Вступ (1 год)	
Мета, завдання, особливості курсу. Як працювати на уроках курсу. Як користуватись підручником. Що таке кіно? Критерії, за якими розрізняють твори кіномистецтва	Учень: - розповідає про мету, завдання, особливості курсу; - пояснює, як працювати на уроках курсу; - висловлює власні очікування щодо вивчення курсу; - правильно застосовує та пояснює на прикладах термін <i>кіно</i>; - пояснює етимологію слова «кіно»; - визначає критерії, за якими розрізняють твори кіномистецтва
Розділ 1. Виникнення та перші кроки українського кінематографа (1900—1920) (4 год)	
Тема 1. Передумови виникнення кіномистецтва. 1. Історичні та технічні передумови виникнення кіно. Кінематограф як новий вид мистецтва. 2. Становлення європейського кіно. Творчість братів Люм'єрів і Мельєса. 3. Початок світового кіновиробництва. 4. Зірки європейського кінематографа Сара Бернар, Аста Нільсен, Макс Ліндер	Володіючи предметними вміннями, учень (учениця): - називає рік винайдення кінематографа та імена його творців; - показує на карті місця і території, пов'язані з винайденням кінематографа; - правильно застосовує та пояснює на прикладах поняття <i>кінематограф</i>; - на основі різних джерел інформації описує історичні умови, які підготували появу кінематографа; - характеризує технічні передумови виникнення кіно; - визначає особливості творчості братів Люм'єрів і Мельєса.

1	2
	Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу політичних та економічних процесів кінця XIX—початку XX ст. на появу нового виду мистецтва — кіно; • обґрунтовує власну позицію щодо передумов виникнення і поширення кіномистецтва; • викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює ступінь технічної готовності різних країн до появи кінематографа
Тема 2. Перші кроки українського кінематографа. 1. Вплив політичних та соціальних процесів на розвиток української культури XIX—початку XX ст. 2. Зародження вітчизняного кіновиробництва. 3. Тематика перших українських кінострічок. Тенденція до реалізму і народності в українському кіно. 4. А.Федецький, Д.Сахненко — фундатори вітчизняного кіновиробництва. 5. Становлення української акторської школи (І.Мар'яненко, С.Кузнецов, О.Андреев, А.Лундін, Є.Павленко тощо). 6. Кінорежисура, операторське мистецтво і художнє оформлення картин наприкінці XIX—на початку XX ст.	Володіючи предметними уміннями, учень (учениця): • називає імена творців перших українських кінострічок; • показує на карті місця і території, пов'язані з їх виробництвом; ♦ на основі різних джерел інформації: • визначає основні тенденції розвитку вітчизняного кіновиробництва наприкінці XIX—на початку XX століття; • описує тематику перших вітчизняних кінострічок; • характеризує особливості кінорежисури, операторського мистецтва та художнього оформлення картин у цей період; • створює історичні портрети фундаторів вітчизняного кіновиробництва А.Федецького, Д.Сахненка, О.Суходольського, Д.Гамалія. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • на основі критичного аналізу альтернативних джерел інформації виділяє та пояснює характерні ознаки у становленні та розвитку українського кіно наприкінці XIX—на початку XX ст.; • визначає роль і місце кіномистецтва в культурному і духовному житті населення цього періоду; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку культури загалом і кінематографа зокрема; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу різних течій у розвитку українського кіно на процес формування національної свідомості; • обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем становлення вітчизняного кінематографа та його впливу на духовне життя українців
Тема 3. Вплив театру на раннє кіномистецтво. Корифеї української сцени на екрані. 1. Українська тематика у перших екранізаціях театральних постановок. 2. Внесок корифеїв української театральної сцени А.Бучми, М.Заньковецької, М.Садовського, Н.Ужвій у розвиток вітчизняного кіномистецтва. 3. Створення режисерами А.Ханжонковим, А.Дранковим, Ч.Сабінським, Д.Сахненком перших кінострічок на історичну тематику.	Володіючи предметними уміннями, учень (учениця): • називає українських кінематографістів, які вперше в Україні екранізували фрагменти театральних вистав; • називає дату і показує на карті місце створення Д.Сахненком — «Південноруського ательє «Вітчизна»; ♦ на основі різних джерел інформації: • визначає причини звернення кінематографістів до української тематики (екранізація А.Ханжонковим «Мазепи» за оперою П.Чайковського, А.Дранковим «Тараса Бульби», Ч.Сабінським «Катерини» Т.Шевченка, Д.Сахненком «Наталки Полтавки» та «Наймички» тощо); • характеризує та порівнює стрічки, створені на вітчизняному історичному матеріалі українськими і російськими режисерами; • визначає внесок корифеїв української театральної сцени у розвиток вітчизняного кіномистецтва. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • на основі критичного аналізу інтерпретації альтернативних джерел інформації виділяє та пояснює характерні ознаки кінопродукції, створеної на матеріалі театральних постановок;

1	2
4. Перенесення на екран виконавської культури та акторської майстерності видатними артистами сцени Е.Замичковським, М.Ляровим, Г.Борисоглібською, С.Свашенко, С.Шкуратором, Ю.Шумським тощо	• обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням та наслідками формування національної свідомості і розвитком культури й кіномистецтва як її складової; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо вільної інтерпретації російськими режисерами як історичних подій, так і побутових та етнографічних особливостей українського минулого; • обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем впливу театру на раннє кіномистецтво та духовне життя українців
Тема 4. Вітчизняне кіновиробництво в роки Першої світової війни та Української революції. 1. Негативний вплив Першої світової війни на розвиток українського кіномистецтва. 2. Створення у Києві кіностудії «Світлотінь». 3. Винайдення «кіно, що розмовляє», та пошуки способів передачі кольору на плівці. 4. Різкий спад кіновиробництва у 1916—1917 рр. 5. Відображення у хронікально-документальних стрічках історичних подій 1917—1920 рр.	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • називає дати основних подій, пов'язаних з українським кіновиробництвом у 1914—1920 рр.; • показує на карті міста, де функціонували приватні кіноательє і студії; ♦ на основі різних джерел інформації: • описує вплив Першої світової війни на українське кіно; • характеризує смислове навантаження кінопродукції цього періоду; • порівнює технічні можливості українського кіно до і після 1917 року. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку української культури та її складової — кінематографії у 1914—1920 рр. На основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу революції, визвольних змагань, громадянської війни та інтервенції на культурне і духовне життя населення; • обґрунтовує власну позицію щодо неоднозначних оцінок першої української кінопродукції, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює роль нового виду мистецтва у вихованні нового глядача та створенні нової системи естетичних цінностей у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кіномистецтва у відповідний період
Урок узагальнення (1 год)	
Тематичне оцінювання (1 год)	
Розділ 2. Розвиток українського кіномистецтва в 20—40-х рр. XX ст. (5 год)	
Тема 1. Розквіт німого кіно. Кіноавангард 1920-х років. 1. Політика радянського керівництва у галузі культури та його заходи щодо розвитку кінематографа. 2. Створення Всеукраїнського фотокіноуправління (ВУФКУ).	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • називає дати створення перших українських кінофабрик і визначає їх роль та місце у становленні й розвитку українського радянського кіно; • називає дату створення Всеукраїнського фотокіноуправління (ВУФКУ); • показує на карті міста, пов'язані зі створенням та функціонуванням перших українських кіностудій; • правильно застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни <i>кіноавангард</i>, <i>ігрове кіно</i>;

1	2
3. Творчість режисерів В.Гардіна, С.Ейзенштейна, А.Кордюма, Л.Курбаса, І.Пир'єва, В.Пудовкіна, Г.Рошалья, В.Строевої, П.Чардиніна тощо. 4. Фільм П.Чардиніна «Тарас Шевченко» як визначна подія українського кіномистецтва. 5. Акторський геній І.Замичковського, А.Бучми, Н.Ужвій, Г.Юри тощо. 6. Збагачення кіно новими можливостями операторської майстерності Д.Демуцьким, М.Топчієм, А.Панкрат'євим. 7. Нові тенденції розвитку світового кіно	• на основі різних джерел інформації описує умови, в яких розвивався український кінематограф у відповідний період; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку культури цього періоду та їх вплив на розвиток кіномистецтва; • визначає та аналізує жанри українського кіно цього періоду; • порівнює ідеї та цінності, що були характерні для тогочасного кінематографа, з культурними цінностями попереднього періоду; • розкриває акторський геній А.Бучми, І.Замичковського, Н.Ужвій та Г.Юри Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації виділяє та пояснює характерні ознаки політики радянського керівництва в галузі культури і характеризує його заходи щодо розвитку кінематографа; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо умов функціонування українського кінематографа в 20—40-х рр. XX ст., обґрунтовує власну позицію із цих питань; • створює історичні портрети відомих кінорежисерів (В.Гардіна, С.Ейзенштейна, А.Кордюма, Л.Курбаса, І.Пир'єва, В.Пудовкіна, Г.Рошалья, В.Строевої, П.Чардиніна тощо) та висловлює своє судження про їхні фільми; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток кіномистецтва України у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів, ідеї та цінності, що були характерні для тогочасної культури, у зіставленні із сучасними державотворчими ідеями та культурними цінностями українців; • оцінює роль перших навчальних закладів у підготовці кадрів для кіноіндустрії; • характеризує творчу співдружність режисерів, сценаристів, операторів та акторів у створенні кінострічок 20—40-х рр. минулого століття; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кінематографа у 20—40-х рр. XX століття
Тема 2. Творчість О.Довженка та І.Кавалерідзе у 20—40-х рр. XX ст. 1. Початок творчого злету режисерів О.Довженка та І.Кавалерідзе. 2. Новизна довженківських кінострічок епохи німого кіно. 3. Поетика ранньої творчості І.Кавалерідзе. 4. «Іван» О.Довженка — початок ери українського звукового кіно. 5. Фільми О.Довженка та І.Кавалерідзе — внесок у золоту скарбницю світового кінематографа	Володіючи предметними уміньми, учень (учениця): • називає дати основних подій творчого життя О.Довженка, І.Кавалерідзе у 1920—1940-х рр. XX ст.; • показує на карті місця і території, пов'язані з життям і творчістю двох великих кіномайстрів; ◆ на основі різних джерел інформації: • описує початок творчого злету режисерів О.Довженка та І.Кавалерідзе і створює історичні портрети великих майстрів; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку культури цього періоду, які мали вплив на творчість О.Довженка та І.Кавалерідзе; • визначає назви довженківських кінострічок епохи німого кіно; • характеризує передумови появи звукового кіно на початку 30-х рр. минулого століття; • порівнює ідеї та моральні цінності, що були характерні для тогочасного кіномистецтва, із сучасними культурними цінностями українців. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації виділяє й пояснює характерні ознаки творчості О.Довженка та І.Кавалерідзе у різні періоди; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює внесок О.Довженка й І.Кавалерідзе у вітчизняну культуру; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу політичного чинника на творчість майстрів кіно, обґрунтовує власну позицію із цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе;

1	2
	• зіставляє різні точки зору та висловлює власне ставлення до неоднозначного сприйняття у творчих колах останнього німого фільму О.Довженка «Земля»; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем висвітлення творчості О.Довженка та І.Кавалерідзе у 20—40-х рр. XX ст.
Тема 3. Тоталітарні моделі кінематографа 1930-х років. Трагічний злам у творчості О.Довженка і трансформація його міфопоетичного бачення. Розквіт творчості кінорежисера І.Савченка. 1. Основні тенденції в розвитку українського кінематографа у 30-х рр. XX ст. 2. Причини відходу О.Довженка від міфопоетичного та романтичного стилю. 3. Пошуки великим режисером нових художніх форм для передачі на екрані пафосу народного ентузіазму. 4. Розквіт творчості кінорежисера І.Савченка	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • називає дати основних подій кіномистецького життя в Україні у 1930-х рр.; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком кінематографа у цей період; ◆ на основі різних джерел інформації: • описує культурні процеси та основні тенденції в розвитку вітчизняного кінематографа у відповідний період; • визначає та характеризує головні напрямки у творчості українських майстрів екрана; • описує творчий доробок режисера І.Савченка у цей період; • порівнює та аналізує основну проблематику українського кінематографа 1930-х років і попереднього періоду. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку української культури загалом і кінематографа зокрема у 1930-х роках; ◆ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • висловлює та обґрунтовує власне судження щодо особливостей тогочасного кіновиробництва; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору на причини відходу О.Довженка від міфопоетичного та романтичного стилю, висловлює власне судження щодо пошуків великим режисером нових художніх форм для передачі на екрані пафосу народного ентузіазму й оптимізму; • викладає їх у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює стрижневі принципи створення українського кіно 30-х років XX ст. у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів, ідей та цінностей, що були характерні для тогочасного кінематографа, у зіставленні із сучасними державотворчими ідеями та культурними цінностями українців; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кінематографа у 30-х рр. минулого століття
Тема 4. Становлення та розвиток науково-популярного і документального кіно в Україні у 20—40-х рр. XX ст. Перші кроки української анімації та мультиплікації. 1. О.Довженко та Ю.Солнцева — автори перших українських документальних стрічок. 2. Тема праці та творчості в українській кінохроніці. 3. Кіножурнали «Радянська Україна», «Новини дня», «Піонерія» — часописи повсякденного життя тогочасної України. 4. Створення В.Левандовським першого українського мультфільму (1927 р.)	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • називає творців перших українських анімаційних, мультиплікаційних, науково-популярних та документальних стрічок; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком анімації, мультиплікаційного, науково-популярного та документального кіно; • правильно застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: <i>анімація, мультиплікація, науково-популярний фільм, документальне кіно</i>; • на основі різних джерел інформації описує розвиток кіномистецтва в Україні у 20—40-х рр. XX ст. та характеризує тематику документальних і науково-популярних фільмів відповідного періоду, визначає причину певної одноманітності їх сюжетів; • визначає особливості означених жанрів порівняно з іншими. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): ◆ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки анімаційного, мультиплікаційного, науково-популярного і документального кіно;

1	2
	• аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо ідеологічного впливу на тематику українських документальних фільмів довоєнного періоду; • обґрунтовує власну позицію із цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює й критично оцінює розвиток окремих жанрів кінематографа і аналогічних загальноєвропейських та світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем становлення та розвитку вітчизняного науково-популярного кіно, анімації, мультиплікації та кінодокументалістики 20—40-х рр. XX ст.
Тема 5. Український кінематограф у роки Другої світової війни. 1. Антифашистська тематика у світовому та українському кіно. 2. Українське хронікально-документальне кіно воєнних років. 3. «Бойові кінозбірники» як відгук ігрового кінематографа на події війни. 4. Патріотизм — головна тема воєнних художніх кінострічок	Володіючи предметними вміннями, учень (учениця): • називає найяскравіші воєнні фільми у світовому кінематографі й українські кінострічки перших воєнних років та їх авторів; • називає дати основних подій кіномистецького життя в Україні у період II Світової війни; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком кіномистецтва воєнних років; • правильно застосовує та пояснює на прикладах термін <i>хронікально-документальне кіно</i>; • на основі різних джерел інформації описує розвиток українського кінематографа у роки II Світової війни; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку культури цього періоду, зрушення у ціннісних орієнтаціях населення, подвижництво творців культури і кіномистецтва зокрема; • порівнює ідеї та цінності, що були характерні для кінематографа воєнного часу, з культурними цінностями мирного періоду; • пояснює причину популярності на фронті і в тилу «Бойового кінозбірника», називає імена його авторів; • характеризує творчий доробок воєнних років В.Брауна, О.Довженка, М.Донського, Л.Лукова, І.Савченка, Г.Тасіна; • розповідає про кращий український фільм на воєнну тематику («Веселка» М.Донського) та висловлює власну позицію щодо його ролі у житті людства; • визначає патріотизм як головну тему всіх воєнних творів українських кіномайстрів. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації виділяє і пояснює характерні ознаки світового та українського кінематографа часів II Світової війни; • обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням та наслідками зміни тематики воєнного кіно, процесів формування національної свідомості та розвитку культури; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює героїзм захисників Вітчизни, трагізм воєнних років, переданий засобами кіно; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу II Світової та Великої Вітчизняної війни на культурне і духовне життя населення; • обґрунтовує власну позицію із цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток воєнного кінематографа України у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кінематографа у роки II Світової війни
Урок узагальнення (1 год)	

1	2
Тематичне оцінювання (1 год)	
Розділ 3. Український кінематограф у період сталінізму та «хрущовської відлиги» (3 год)	
Тема 1. Жанрово-стилістична особливість українського кіно сталінської доби. 1. Скорочення кіновиробництва в Україні у повоєнні роки. 2. Гуманістична спрямованість українських повоєнних фільмів. 3. Українське кіно і світовий кінематограф. 4. Теорія безконфліктності як гальмівний чинник розвитку вітчизняної кінематографії. 5. Творчість І.Савченка, Б.Барнета періоду культу особи	Володіючи предметними уміннями, учень (учениця): • називає роки відновлення кіновиробництва на провідних українських кіностудіях; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком повоєнного кіномистецтва; ♦ на основі різних джерел інформації: • вказує причини різкого скорочення кіновиробництва в Україні у повоєнні роки та причини домінування у кіновиробництві цього періоду фільмів-спектаклів та екранізацій театральних вистав і творів класичної літератури; • розкриває гуманістичну спрямованість українських повоєнних фільмів; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку культури цього періоду, які визначали вектор розвитку тогочасного кінематографа; • визначає прояви впливу системної суспільної кризи в СРСР на культурне життя українського народу; • визначає жанрово-стилістичну особливість українських кінофільмів періоду сталінізму та дає їх стислу характеристику; • порівнює основні тенденції розвитку вітчизняного та світового кінематографа; • висловлює власне судження щодо творчого доробку цього періоду І.Савченка, Б.Барнета. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності та особливостей розвитку української культури і кінематографа як його складової цього періоду
Тема 2. Творча спадщина великого майстра кіно О.Довженка (50-ті рр. XX ст.). 1. Зміни у суспільно-політичному житті в середині 50-х рр. XX ст. та їх вплив на розвиток кінематографа. 2. Багатовекторність діяльності О.П.Довженка. 3. Тематика, методи відображення дійсності, специфіка зображення повсякденного життя у творчому доробку О.Довженка в 50-ті рр. XX ст. 4. Реалізація режисером у «Поємі про море» нових підходів до створення фільму. 5. Внесок великого майстра у скарбницю вітчизняного і світового кіно	Володіючи предметними уміннями, учень (учениця): • називає дати основних подій у житті та творчості О.П.Довженка у відповідний період; • називає найвизначніші роботи О.Довженка 50-х рр. XX ст.; ♦ на основі різних джерел інформації: • описує зміни у суспільно-політичному житті в середині 50-х рр. XX ст. та їх вплив на розвиток кінематографа; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку культури цього періоду, зрушення у ціннісних орієнтаціях суспільства та пов'язану з ними багатовекторність діяльності О.П.Довженка; • порівнює ідеї та цінності, що були характерні для тогочасного кінематографа, з домінуючими ідеями періоду культу особи; • визначає творчу новизну останніх кінострічок режисера. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку українського кінематографа періоду сталінізму і «хрущовської відлиги»; ♦ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки «хрущовської відлиги» в контексті якісних змін у розвитку кіномистецтва цього періоду; • обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням та наслідками державотворчих процесів та культурного розвитку українських земель цього періоду, процесів українського державотворення, формування національної свідомості й розвитком культури; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює внесок великого майстра у скарбницю світового кіно та визначає вплив довженківських стрічок на формування культури кіносприйняття;

1	2
	• аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу ідеологічних чинників на творчість О.П.Довженка, обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює творчий геній українського кінорежисера на тлі творчості європейських кіномитців; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного мистецтва і духовного життя українців у період «хрущовської відлиги»
Тема 3. Новий етап розвитку кіномистецтва: нові теми і новий герой. 1. Зміни у розвитку українського кінематографа в часи «хрущовської відлиги». Їх вплив на вибір тематики ігрового та документального кіно. 2. Повернення українських кіномитців до жанру хронікально-документального, науково-популярного кіно та кінокомедії. 3. Фільм «Павка Корчагін» А.Алова і В.Наумова — відображення суспільно-політичних змін у кіномистецтві	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • на основі різних джерел інформації описує зміни у розвитку українського кінематографа в період «хрущовської відлиги» та їх вплив на вибір тематики ігрового та документального кіно; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку культури цього періоду, зрушення у ціннісних орієнтаціях суспільства; • порівнює ідеї та цінності, що були характерні для тогочасної культури, із сучасними культурними цінностями українців; • визначає нові підходи до зображення кіногероя у стрічках молодих режисерів М.Хуциєва, О.Алова, В.Наумова, Ф.Миронера, Т.Левчука, В.Івченка тощо; • описує романтико-героїчний «почерк» творців українського кіно цього періоду В.Довганя, М.Макаренка, В.Івченка, Ю.Солнцевої та називає його основні риси; • пояснює причини повернення українських кіномитців до жанру хронікально-документального, науково-популярного кіно та кінокомедії. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності та особливостей розвитку української культури періоду «хрущовської відлиги»; • на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки культурної політики радянського уряду та її наслідки для українського кінематографа; • обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням і наслідками суспільно-політичних процесів і культурного розвитку України та кіномистецтва як його складової у цей період; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку кінематографа, зрушення у моральних орієнтирах суспільства; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу політичного чинника на культурне і духовне життя населення, обґрунтовує власну позицію із цих питань, викладає її у формі усної відповіді; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кіномистецтва та духовного життя українців у період «хрущовської відлиги»
Урок узагальнення (1 год)	
Тематичне оцінювання (1 год)	
Розділ 4. Діяльність українських кінематографістів у II пол. 60—80-х рр. XX ст. (3 год)	
Тема 1. Особливості розвитку українського кінематографа в середині 60—80-х рр. 1. Нові підходи молодих режисерів до створення фільмів та неоднозначність їх сприйняття у кінематографічних колах.	

1	2
2. Історико-революційна тематика в українському кіно. 3. Науково-популярне кіно та кінодокументалістика. 4. Поєднання режисерського таланту Л.Бикова, М.Мащенка, Т.Левчука, Ю.Ілленка, Л.Осики, Ю.Войтецького та акторської майстерності К.Степанкова, І.Миколайчука, Л.Кадочнікової, Б.Брондукова та ін. у найвідоміших кінострічках цього періоду («Комісари», «Білий птах з чорною ознакою», «Захар Беркут», «Тронка», «У бій ідуть лише старики» тощо). 5. Художня палітра представників української операторської школи	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • називає дати основних подій кіномистецького життя України у середині 60—80-х рр. XX ст.; • називає імена найвідоміших режисерів, акторів та кінооператорів цього періоду; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком українського кіно у цей період; ♦ на основі різних джерел інформації: • описує нові підходи до створення фільмів та висловлює свою думку про причини неоднозначного сприйняття цього новаторства у кінематографічних колах; • визначає головну тематику українського кінематографа цього періоду; • характеризує особливості розвитку українського кінематографа 60—80-х рр. XX ст., подвижництво творців українського кіно; • характеризує зрушення у процесі створення науково-популярного та документального кіно; • характеризує і пояснює основні чинники, особливості й тенденції розвитку українського кіномистецтва в контексті розвитку української культури; • порівнює ідеї та цінності, що були характерні для тогочасного кіномистецтва, із сучасними культурними цінностями українського суспільства. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності та особливостей розвитку української культури у II пол. 60—80-х рр. XX ст.; ♦ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки розвитку українського кінематографа у II пол. 60—80-х рр. XX ст.; • обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням та наслідками суспільно-політичного розвитку України цього періоду, формування національної свідомості й розвитком кінематографа; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку кіномистецтва, зрушення у моральних орієнтирах суспільства; • аналізує найвизначніші кінотвори цього часу як результат творчої співдружності українських кінематографістів та письменників, критично оцінює різні точки зору щодо їх стилістичних особливостей, обґрунтовує власну позицію із цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток кіномистецтва України у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняної культури
Тема 2. «Тіні забутих предків» С.Параджанова (1964 р.) — маніфест нового напрямку в українському кіномистецтві. 1. Режисерський геній С.Параджанова. 2. «Тіні забутих предків» — знаковий фільм для українського кінематографа. 3. Поєднання генія режисера, майстерності оператора, таланту акторів — запорука світового визнання «Тіней...».	Володіючи предметними умінями, учень (учениця): • називає дати основних подій життя та творчості С.Параджанова; ♦ на основі різних джерел інформації: • описує пошуки режисером незвичних композицій для передачі «правдивої казки гір» і неповторного колориту гуцульського краю; • описує атмосферу, що панувала на зйомках фільму «Тіні забутих предків»; • характеризує фільм як знаковий для українського кінематографа — поетичну повість на межі реальності й казки, дійсності й уяви, достовірності й фантазії; • розкриває можливості поєднання творчого генія режисера С.Параджанова, майстерності оператора Ю.Ілленка, талант акторів І.Миколайчука, Л.Кадочнікової, Т.Бестаєвої для створення того, «чим можна показати себе світові».

1	2
4. Прем'єра фільму 4 вересня 1965 року як акт політичної непокори	<i>Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця):</i> • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку українського кінематографа в період «відлиги» та «застою»; ♦ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки творчості С.Параджанова як фундатора нового напрямку в українському кіно; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в створенні шедеврів світового кіномистецтва; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу фільму «Тіні забутих предків» на культурне і духовне життя українського суспільства, обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток кінематографа України у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кінематографа у цей період
Тема 3. Українське кіно в період перебудови. 1. Внутрішньополітичне та соціально-економічне становище України у II пол. 80—на початку 90-х рр. XX ст. та його вплив на розвиток українського кінематографа. 2. Тематичне та сюжетне розмаїття ігрового кіно. 3. Видатні постаті українського кінематографа часів перебудови. 4. Жанрові особливості українського науково-популярного, документального та анімаційного кіно	<i>Володіючи предметними вміннями, учень (учениця):</i> • називає дати основних подій в українському кінематографі 80—початку 90-х рр.; • називає найвидатніших діячів українського кінематографа цього періоду та їхні фільми; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком кіномистецтва у період перебудови; ♦ на основі різних джерел інформації: • описує розвиток українського кінематографа як складової української культури часів перебудови; • характеризує внутрішньополітичне та соціально-економічне становище України у II пол. 80—на поч. 90-х рр. XX ст. та його вплив на розвиток українського кінематографа; • на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації виділяє та пояснює характерні ознаки розвитку українського кіномистецтва часів перебудови; обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням та наслідками державотворчих процесів і розвитком кінематографа в Україні у цей період; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку кіно, зрушення у моральних орієнтирах суспільства; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу суспільно-політичних процесів на культурне і духовне життя населення, обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток кінематографа України у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку вітчизняного кінематографа у цей період
Урок узагальнення (1 год)	
Тематичне оцінювання (1 год)	
Розділ 5. Кіноіндустрія в незалежній Україні (3 год)	
Тема 1. Український кінематограф в умовах становлення незалежної держави.	<i>Володіючи предметними вміннями, учень (учениця):</i> • називає дати основних подій розвитку кінематографа незалежної України;

1	2
1. Вплив політичних процесів на розвиток української культури в 90-х рр. XX ст. 2. Особливості розвитку вітчизняного кінематографа в умовах становлення незалежної держави. 3. «Гра за новими правилами»: кризові явища в українському кінематографі (90—поч. 2000-х рр.). 4. Реорганізація Одеської кіностудії. Падіння кіновиробництва на кіностудії ім. О.Довженка. 5. Роль кінофестивалів у розвитку сучасного кіномистецтва	• показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком сучасного кіномистецтва; ◆ на основі різних джерел інформації: • описує напрями розвитку сучасного українського кінематографа; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку кіномистецтва в незалежній Україні цього періоду, зрушення у ціннісних орієнтаціях суспільства; культурно-освітню політику держави загалом і в галузі кінематографа зокрема; • порівнює ідеї та цінності, що є характерними для сучасного кінематографа, з провідними ідеями й культурними цінностями попередніх років; • оцінює роль кінофестивалів у розвитку сучасного кіномистецтва. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку сучасного українського кінематографа; ◆ на основі критичного аналізу й інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки й особливості розвитку кіномистецтва незалежної України; • обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням та наслідками державотворчих процесів та культурного розвитку української держави цього періоду, процесів українського державотворення, формування національної свідомості та розвитком кіномистецтва; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку кіномистецтва, зрушення у моральних орієнтирах суспільства; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу соціально-політичних змін в Україні на розвиток культури загалом і кінематографа зокрема, обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток сучасного українського кінематографа у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку сучасного вітчизняного кінематографа
Тема 2. Творче обличчя сучасного українського кінематографа. 1. Тема національної пам'яті у кінотворах українських режисерів (О.Янчук «Голод-33», Л.Осика «Подарунок на ім'я», В.Савельєв «Ізгой», В.Ліленко «Останній бункер» тощо). 2. «Вірний Руслан» В.Хмельницького — метафоричне відображення соціалістичного минулого. 3. Відродження детективного жанру в українському кіновиробництві. 4. Причини та наслідки зростання випуску кінострічок виключно розважального характеру.	Володіючи предметними вміннями, учень (учениця): • називає дати основних подій розвитку кінематографа незалежної України; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком сучасного кіномистецтва; ◆ на основі різних джерел інформації: • описує тематику сучасного ігрового кіно; • характеризує основні чинники, явища, процеси розвитку кіномистецтва в незалежній Україні цього періоду, зрушення у ціннісних орієнтаціях суспільства; • порівнює тематику українського кінематографа часів незалежності з ідеями та цінностями, що пропагувались у радянські часи; • розкриває причини звернення українських кінематографістів до теми національної пам'яті. Набуваючи предметні компетентності, учень: • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку сучасного українського кінематографа; ◆ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє і пояснює характерні ознаки й особливості розвитку кіномистецтва незалежної України;

1	2
5. Суспільна тематика сучасного ігрового кіно (О.Ігнатуш «Цвітіння кульбаби», М.Засєєв «Постріл в гробу», Б.Савченко «Для домашнього вогнища» тощо)	• обґрунтовує зв'язок між причинами, сутністю, значенням наслідками процесів продукування фільмів виключно розважального характеру і формуванням моральних засад суспільства; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку кіномистецтва, зрушення у моральних орієнтирах суспільства; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу соціально-політичних змін в Україні на розвиток культури загалом і кінематографа зокрема, обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток сучасного кінематографа України у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку сучасного вітчизняного кінематографа
Тема 3. Тематичний спектр сучасної української документалістики та науково-популярного кіно, Українська анімаційна школа. 1. Тенденції розвитку української документалістики та науково-популярного кіно. 2. Реставрація суспільної пам'яті в стрічках українських кінодокументалістів (кінотрилогія С.Чернілевського «Просвітлої дороги свічка чорна»; фільми Г.Давиденка «Табірний пил», А.Борсюка «Померти в Росії», О.Роднянського «Прощай, СРСР» тощо). 3. Реанімація діяльності «Укркінохроніки» і «Київнаукфільму» та випуск ними кіноблоків, пов'язаних з історією України. 4. Високохудожність як творче кредо майстрів анімаційного кіно	Володіючи предметними вміннями, учень (учениця): • називає дати основних подій розвитку документального, науково-популярного та анімаційного кіно незалежної України; • показує на карті місця і території, пов'язані з розвитком сучасної української документалістики, науково-популярного та анімаційного кіно; • називає та правильно пояснює поняття <i>анімація, документальне кіно, науково-популярне кіно</i>; ♦ на основі різних джерел інформації: • описує тематику сучасного українського документального, науково-популярного та анімаційного кіно; • характеризує тенденції розвитку української документалістики та науково-популярного кіно; • розкриває причини звернення українських кінодокументалістів до теми суспільної пам'яті. Набуваючи предметні компетентності, учень (учениця): • застосовує періодизацію вітчизняної та всесвітньої історії як інструмент для розуміння сутності й особливостей розвитку сучасного українського кінематографа; ♦ на основі критичного аналізу та інтерпретації альтернативних джерел інформації: • виділяє та пояснює характерні ознаки й особливості розвитку документального і науково-популярного кінематографа незалежної України; • спираючись на загальнолюдські та національні цінності, оцінює роль людського чинника в розвитку документального, науково-популярного та анімаційного кіно, зрушення у моральних орієнтирах суспільства; • аналізує, узагальнює факти, порівнює та критично оцінює різні точки зору щодо впливу соціально-політичних змін в Україні на розвиток культури загалом і документального та науково-популярного кіно зокрема, обґрунтовує власну позицію з цих питань, викладає її у формі усної відповіді та історичного есе; • характеризує, порівнює, узагальнює та критично оцінює розвиток сучасного українського кінематографа у контексті аналогічних загальноєвропейських і світових процесів; • користуючись для самостійного пошуку інформації довідковою літературою, Інтернетом тощо, готує аналітичні доповіді, повідомлення, есе і реферати з проблем розвитку сучасного вітчизняного кінематографа
Урок узагальнення (1 год)	
Тематичне оцінювання (1 год)	
Уроки-семінари з перегляду фрагментів кінострічок (3 год)	
Резервний час (3 год)	

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ХОДІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ

Курс за вибором «Історія українського кінематографа ХХ ст.» як шкільний предмет передбачає певні особливості організації навчально-виховного процесу, насамперед *обов'язкове систематичне (на кожному уроці) використання інтерактивних методів навчання: «мозкового штурму», дискусії, взаємонавчання в малих групах, парах, рольових ігор тощо.* Актуальними є також *активні методи: бесіда, тестування, моделювання та розв'язування ситуацій, виконання творчих пізнавальних завдань, перегляд та аналіз кінострічок, цікавих фактів з історії кінематографа та творчих біографій кіномитців.* *Передбачається вихід за межі уроку шляхом реалізації проектної діяльності в індивідуально-груповій формі, екскурсій, кіносемінірів тощо.* Програма не містить великого обсягу матеріалу, залишаючи вчителю час для використання різноманітних методів і забезпечення *високої активності кожного учня.* Це має бути передбачено і при складанні навчально-методичного комплексу до курсу.

Оцінювання навчальних досягнень учнів

Сучасні підходи до оцінювання, пов'язані з необхідністю забезпечення особистісно орієнтованого характеру навчання та реального розвитку учня, вимагають від учителя насамперед чіткого формулювання завдань оцінювання, як-от:

- показати учням, якою мірою вони досягли мети уроку;
- визначити найкращих за результатами учнів;
- стимулювати мотивацію учнів до навчання і здобуття знань;
- визначити рівень здібностей учнів;
- визначити, чи є необхідність у додатковому навчанні або перенавчанні;
- виставити оцінки (в балах).

Методика перевірки знань, умінь та навичок має відповідати меті й методиці викладання курсу. Якщо для перевірки знань існують традиційні способи оцінювання, то перевірка умінь і навичок вимагає набагато більше часу, а оцінити виховний ефект програми безпосередньо на уроці взагалі навряд чи можливо. Засвоєні цінності, особисте ставлення проявлятимуться в реальному житті; завдання ж учителя — надати учням можливість проявляти і захищати власну думку в будь-яких «навчальних ситуаціях» у класі та поза школою.

Оцінювання результатів навчання учнів історії кінематографа за пропонованою програмою передбачає оцінювання засвоєних ними знань і сформованих умінь та навичок.

Оцінювання навчальних досягнень учнів відбувається за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів загальноосвітньої школи, затвердженими Міністерством освіти і науки України з урахуванням вимог до рівня профільної підготовки, поданих у цій програмі.

Таке оцінювання можна провести, пропонуючи учнями на уроках тематичного оцінюван-

ня усні запитання, письмові завдання, насамперед тестові.

Однак для перевірки таких елементів підготовки учнів з історії, як опрацювання (аналіз, застосування, оцінювання) історичних джерел і документів, порівняння, зіставлення, обґрунтування власного ставлення учня, його оцінки, позиції щодо історичної події, явища, діяча, тести виступають лише одним із прийомів контролю. Для підсумкової атестації учнів треба використовувати і такі форми контролю, як розгорнуті усні та письмові відповіді, есе, твори, дослідження, проекти тощо.

Досягнення передбачених даною програмою навчальних результатів можливе тільки за умови поєднання активних й інтерактивних форм, методів і технологій організації пізнавальної діяльності учнів на уроках. Побудова програми дає вчителю змогу звернути увагу на розвиток пізнавальних можливостей учнів, їхніх особистісних рис та характеристик, основних компетентностей. Впровадження програми має ґрунтуватися на новій педагогічній етиці, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага, творче співробітництво. Принципово важливою є орієнтація учнів на розвиток творчої активності, творчого мислення, здатності до адекватної діяльності у нових умовах.

Програма складена таким чином, щоб максимально спростити роботу вчителя під час підготовки до навчальних занять. Застосовуючи формулювання провідних ідей теми та зміст вимог до підготовки учнів, педагог має можливість чітко визначати очікувані результати навчання і будувати модель уроку з орієнтацією на їх досягнення, що дає змогу:

- зробити процес навчання більш мотивованим і цілеспрямованим;
- організувати контроль за просуванням кожного школяра у навчанні;
- залучати допоміжні методичні та дидактичні засоби для покращення результатів навчальної діяльності;
- активізувати пізнавальну діяльність учнів;
- допомогти вчителю у здійсненні моніторингу власної діяльності.

Програма зорієнтована на кінцевий результат навчання, що дає можливість адміністрації школи:

- створити більш об'єктивну систему моніторингу як діяльності вчителя, так і просування учнів у навчанні;
- виходячи із внутрішніх резервів через закладені у програмі важелі, покращувати результати навчальної діяльності учнів;
- консолідувати навчально-виховні зусилля батьків, учнів, школи, конкретного вчителя у створенні оптимальних умов для розкриття здібностей та інтелектуального зростання особистості майбутніх громадян нашої держави.

А.ПРИХОДЬКО, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України